

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με θέμα την προστασία του περιβάλλοντος λειτουργεί στο Πολυτεχνείο

Μηχανικοί και βιώσιμη ανάπτυξη

Του ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΝΟΥ

Ενδειξη του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τη λήψη μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος αποτελεί και η δημιουργία στην Πολυτεχνική σχολή του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών ακριβώς με αυτό το θέμα.

Το πρόγραμμα "Προστασία του περιβάλλοντος και βιώσιμη ανάπτυξη" άρχισε να λειτουργεί από το 1998, διαρκεί ένα έτος και, όπως αναφέρεται στον πρόλογο του οδηγού σπουδών, "έχει σαφή επαγγελματικό προσανατολισμό και στόχο την ταχεία εξειδίκευση του πολιτικού μηχανικού αλλά και μηχανικών ή επιστημόνων άλλων συναφών ειδικοτήτων στην τεχνολογία προστασίας του περιβάλλοντος και σε κοινωνικοοικονομικά και θεσμικά θέματα, που σχετίζονται άμεσα με τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό και τις επιπτώσεις έργων και δράσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη".

Στα χρόνια που μεσολάβησαν αποκτήθηκε πολύτιμη εμπειρία τόσο για το περιεχόμενο των μαθημάτων του προγράμματος όσο και για τα επόμενα βήματα που πρέπει να γίνουν, όπως εκτιμά και ο διευθυντής του προγράμματος Περικλής Λατινόπουλος, καθηγητής στο τμήμα Πολιτικών Μηχανικών με ειδικότητα στη διαχείριση υδάτινων πόρων.

"Ο πολιτικός μηχανικός πρέπει να έχει γνώση των θεμάτων προστασίας του περιβάλλοντος, γιατί θα κληθεί να σχεδιάσει και να κατασκευάσει έργα, όπως μία μονάδα ανακύκλωσης ή επεξεργασίας λυμάτων. Όμως πρέπει να είναι και ευαισθητοποιημένος για τα θέματα αυτά και να μην ακολουθεί απλώς τα υφιστάμενα πρότυπα και τιμές, που αλλάζουν διαρκώς, αλλά και να μπορεί να προτείνει", επισημαίνει ο κ. Λατινόπουλος και αναφέρει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: "Έτσι, όταν αποφασίζει για τους αγωγούς εκροής λυμάτων, τα κριτήριά του να μην είναι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά".

Κατά τις δεκαετίες που ακολούθησαν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, περιόδο έντονης κατασκευαστικής δραστηριότητας, οι μηχανικοί προσέφεραν τις γνώσεις τους, για να αλλάξει ο κόσμος γύρω μας. Όμως παράλληλα έγιναν και στόχοι επικρίσεων, αφού κατηγορήθηκαν ότι φέρουν μεγάλο μέρος της ευθύνης για την παρατηρούμενη παγκοσμίως υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

"Οι μηχανικοί εκείνης της εποχής πίστευαν ότι έχουν όλες τις λύσεις", σημειώνει ο κ. Λατινόπουλος. Όμως προσθέτει ότι η ευθύνη για όσα ακολούθησαν ανήκει και στην κοινωνία.

Σύμφωνα με το διευθυντή του προγράμματος Περικλή Λατινόπουλο, καθηγητή στο τμήμα Πολιτικών Μηχανικών με ειδικότητα στη διαχείριση υδάτινων πόρων, «ο πολιτικός μηχανικός πρέπει να έχει γνώση των θεμάτων προστασίας του περιβάλλοντος, γιατί θα κληθεί να σχεδιάσει και να κατασκευάσει έργα, όπως μία μονάδα ανακύκλωσης ή επεξεργασίας λυμάτων».

"Χρέωσαν την καταστροφή του περιβάλλοντος σε όσους έχουν σχέση με την τεχνολογία και μας κατηγορούν ότι δεν σκεφτήκαμε τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, αλλά ευθύνονται και τα μέλη της κοινωνίας, που δεν εξέφρασαν εγκαίρως τους προβληματισμούς τους, δεν υπέβαλαν τα ερωτήματά τους".

Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Όμως τώρα κάτι φαίνεται να αλλάζει. Μαθήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης γίνονται ήδη στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά εντάσσονται και στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών και του Πολυτεχνείου μεταξύ των άλλων πανεπιστημιακών σχο-

λών. Οι γενικές γνώσεις που παρέχονται στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών, ενώ ειδικότερα θέματα εξετάζονται εις βάθος στη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος. Το ενδιαφέρον για το πρόγραμμα είναι μεγάλο, αφού κάθε χρόνο για τις 30 θέσεις καταθέτουν αίτηση συμμετοχής περίπου 130 άτομα.

"Δεν απευθύνεται μόνο σε πολιτικούς μηχανικούς, αλλά επιδιώκουμε τη συμμετοχή και αποφοίτων άλλων σχολών, ώστε να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο ο διάλογος ανάμεσα σε επιστήμονες διαφορετικών ειδικοτήτων, και ήδη έκαμε συμμετοχές γεωλόγων, φυσικών και γεωπόνων", αναφέρει ο κ. Λατινόπουλος.

Το μεγάλο ενδιαφέρον ίσως εξηγείται και από την αυξανόμενη ζήτηση εξειδικευμένων επιστημόνων τόσο από το δημόσιο όσο και από ιδιωτικές εταιρείες.

"Το βλέπουμε στους διαγωνισμούς του δημοσίου και στις προκηρύξεις δήμων που ζητούν μηχανικούς με δίπλωμα εξειδίκευσης", λέει ο κ. Λατινόπουλος. "Στον ιδιωτικό χώρο επίσης οι εξειδικευμένοι μηχανικοί είναι απαραίτητοι, αφού πλέον δεν γίνεται κανένα έργο, χωρίς να έχει συνταχθεί και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων".

Δωρεάν φοίτηση

Η φοίτηση στο τμήμα είναι δωρεάν και οι διδάσκοντες, μέλη της πανεπιστη-

μακής κοινότητας του Αριστοτελείου αλλά και άλλων πανεπιστημίων της Ελλάδας, προσφέρουν τώρα αμισθί τις υπηρεσίες τους.

Ανακύπτει έτσι το ερώτημα μέχρι πότε θα αντέξει η "φιλοπατρία" που τους διακρίνει.

"Δυστυχώς εξαντλείται", απαντά ο κ. Λατινόπουλος, "ενώ παράλληλα προστίθεται και η αναπόφευκτη κούραση της ηλικίας μας. Μπορεί ο μέσος όρος ηλικίας των διδασκόντων, όταν ξεκινήσαμε το πρόγραμμα, να ήταν 50 ετών, όμως ήδη έχει φτάσει στα 55. Σκεφτόμαστε διάφορες αλλαγές στο πρόγραμμα, θέλουμε να ενταχθούν και νεότεροι επιστήμονες, αλλά δυστυχώς δεν επαληθεύτηκαν οι ελπίδες που είχα για νέες θέσεις διδασκόντων, οι οποίοι θα καλύψουν τις ανάγκες των μεταπτυχιακών. Ίσως ο μόνος τρόπος, για να αντιμετωπίσουμε το θέμα, είναι με την part time εργασία και το υπουργείο Παιδείας πρέπει να αποκτήσει την απαραίτητη ευελιξία, ώστε να βρεθούν λύσεις".

Όμως παρά τις όποιες δυσκολίες προγραμματίζονται ήδη τα επόμενα βήματα. Έτσι στο υπό αναδιαμόρφωση πρόγραμμα σπουδών του μεταπτυχιακού θα ενταχθεί και μάθημα για το δίκαιο του περιβάλλοντος, ενώ προωθείται και η συνεργασία με το Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών. Έτσι πέρα από τη θεωρητική κατάρτιση και τις επιτόπου επισκέψεις οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα θα αποκτήσουν και άμεση εμπειρία της καθαρά ερευνητικής δουλειάς που γίνεται για το θέμα "προστασία περιβάλλοντος".

Αισιόδοξο μήνυμα

Σε μία συζήτηση για την αναγκαιότητα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης δεν θα μπορούσε να λείπει η αναφορά στην κατάσταση του περιβάλλοντος σήμερα στη χώρα μας, η οποία δεν είναι τόσο κακή, σύμφωνα τουλάχιστον με τις εκθέσεις διεθνών οργανισμών.

"Μπορεί να έχουμε κρίσιμα φαινόμενα, αλλά δεν έχουμε συνολική υποβάθμιση", διαβεβαιώνει ο κ. Λατινόπουλος. "Υπάρχουν συμπτώματα όπως η ρύπανση στην Αθήνα, στα μεγάλα λιμάνια, σε κάποιες ακτές. Ακόμη διαπιστώνουμε ρύπανση των υπόγειων υδάτων από λιπάσματα και φυτοφάρμακα. Όλα αυτά συνθέτουν την εικόνα μιας χώρας που έχει περιβαλλοντικά προβλήματα αλλά όχι σε κρίσιμο επίπεδο. Υπάρχει υποβάθμιση σε τοπικό επίπεδο, όπως αναφέρονται και οι εκθέσεις του ΟΟΣΑ.

Το κακό είναι ότι η Ελλάδα έδωσε ώθηση στην οικονομική σύγκλιση, αλλά δεν προώθησε παράλληλα και την περιβαλλοντική σύγκλιση".

Μεταπτυχιακές σπουδές

«Πιο συνειδητοποιημένοι πλέον οι φοιτητές»

Πριν από μερικά χρόνια ακόμη και η αναφορά των λέξεων "μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών" ήταν κόκκινο πανί για εκτόξευση κατηγοριών ένθεν και ένθεν περί της χρησιμότητάς τους. Έχει ενδιαφέρον πώς βλέπουν τώρα το θεσμό οι προπτυχιακοί φοιτητές, καθώς αυξάνεται ο αριθμός των μεταπτυχιακών.

"Οι πλέον συνειδητοποιημένοι αντιλαμβάνονται ότι δημιουργούνται δύο ταχύτητες. Υπάρχουν και αυτοί που πιστεύουν ότι οι μηχανικοί θα έχουν πάντα δουλειά ανεξάρτητα από τα επιπλέον εφόδια που προσφέρουν τα μεταπτυχιακά και είναι όσοι έχουν επαφή με το επάγγελμα, για παράδειγμα όσοι θα κληρονομήσουν ένα γραφείο", πιστεύει ο κ. Λατινόπουλος.

Μπορεί στην Ελλάδα τα μεγάλα έργα που κατασκευάζονται με κεφάλαια από τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης ή τα ολυμπιακά έργα να έχουν προσφέρει πολλές θέσεις εργασίας στους μηχανικούς. Όμως παράλληλα αυξάνονται και οι απαιτήσεις των δημό-

σιων υπηρεσιών και των ιδιωτικών εταιρειών. Θα μπορεί το Πολυτεχνείο αλλά και το πανεπιστήμιο εν γένει να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα της αγοράς εργασίας;

"Πιστεύω ότι όλα τα τμήματα πρέπει να προσφέρουν περισσότερα μεταπτυχιακά και για άλλες ειδικότητες. Και αφού δεν μπορούν όλοι να παρακολουθήσουν ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, πρέπει να αρχίσει και πάλι η συζήτηση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης με κέντρο τα πανεπιστήμια. Έτσι όσοι ενδιαφέρονται για έναν ειδικό τομέα γνώσης θα μπορούν να παρακολουθήσουν ένα τρίμηνο ή εξαμήνο πρόγραμμα κατάρτισης. Το θέμα είχε απασχολήσει το υπουργείο Παιδείας, αλλά σχετίστηκε με το άλλο ακανθώδες ζήτημα της αξιολόγησης των πανεπιστημίων και το νομοσχέδιο που προέβλεπε τη δημιουργία ινστιτούτων διά βίου εκπαίδευσης στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν κατατέθηκε".